

Tamara Vijoglavin Mančić¹
Arhiv Brčko distrikta BiH
Brčko distrikt, Bosna i Hercegovina

PREGLED STRUČNOG NADZORA NAD ZAŠTITOM REGISTRATORSKE GRAĐE U NASTAJANJU SKUPŠTINE OPŠTINE BRČKO/VLADE BRČKO DISTRIKTA BiH OD USPOSTAVLJANJA DO DANAS

Apstrakt: Kako bismo u cjelovitosti razumjeli stepen razvoja stručnog nadzora i arhivske djelatnosti na teritoriji Brčko distrikta BiH, moramo sagledati i njenu kompleksnu prošlost, na primjeru najvažnije i najobimnije registrature, Vlade Brčko distrikta BiH (nekada Opštine Brčko). Najveća prepreka ovom napretku i po mnogim standardima usporenom razvoju stručnog nadzora leži u kompleksnoj i burnoj istoriji ovog područja, kao i ono što je vrijeme ili „ne vrijeme“ ostavilo arhivistima i građanima Brčko distrikta BiH u naslijeđe.

Rad ima za cilj da prikaže značaj i potrebu kontinuiranog rada na polju arhivističkog razvoja i zaštite registraturne građe u nastajanju, počev od vremena uspostave stručnog nadzora nad Opštinom Brčko, tokom ratnog perioda, pa sve do perioda tranzicije i uspostavljanja stručnog nadzora od strane Arhiva Brčko distrikta. U završetku rada predstavljeni su rezultati proistekli radom arhivara Vlade Brčko distrikta BiH i arhivista za evidenciju i zaštitu arhivske građe van arhiva, Arhiva Brčko distrikta BiH, na preuzimanju i naporu oko kompletiranja ove dragocjene građe koja se danas nalazi u Arhivu Brčko distrikta BiH, kao i početka rada na njenoj dostupnosti za naučnoistraživačke svrhe i daljnje korištenje.

Ključne riječi: *arhivska građa i registraturni materijal, registraturna građa u nastajanju, evidencija i zaštita arhivske građe van arhiva, Opština Brčko, Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, Služba za arhiv, ratni period, period tranzicije, naslijeđe*

Arhivi u Bosni i Hercegovini osnovani su tek poslije II svjetskog rata, a samim tim i pitanje stručnog nadzora na zaštiti arhivske i registraturne građe van arhiva dobija svoju ulogu i značaj. Stručni nadzor nad arhivskom i registraturnom građom van arhiva, odnosno kod stvaraoca i imaoaca arhivske i registraturne građe na teritoriji Brčkog, po osnivanju Arhiva Bosne i Hercegovine 1947. godine i uspostavljanja mreže regionalnih arhiva pa sve do 1992. godine, obavljao je Istorijski arhiv Tuzla preko Vanjske službe, a kasnije, po promjeni imena, Regionalni istorijski arhiv Tuzla, putem Službe za evidenciju, nadzor i zaštitu arhivske i registraturne građe. U periodu od 1992. godine pa sve do formiranja Brčko distrikta BiH 2000. godine, stručni nadzor je nezvanično bio teritorijalno podijeljen između Historijskog arhiva Okruga Tuzla i Arhiva Republike Srpske.²

¹ profesor istorije, arhivista, taravijoglavin@gmail.com

² Prijeratna opština Brčko, koja se nalazi u regiji Posavine u sjeveroistočnoj Bosni, bila je jedna od najprosperitetnijih opština u bivšoj Socijalističkoj Republici BiH. Za njeno relativno blagostanje bila je zaslužna dobro razvijena poljoprivredna industrija, ali i status te opštine kao komercijalnog i saobraćajnog središta, sa vezama prema bogatijim republikama Hrvatskoj i

Prilikom obilaska i obavljanja stručnog nadzora zaposleni Istorijskog arhiva Tuzla i Arhiva Republike Srpske, izradom zapisnika o pregledu arhivske građe i registraturskog materijala, pružili su jasan uvid u taj značajan period razvoja arhivske djelatnosti na ovom prostoru. Na ovaj način položen je temelj metodologiji rada stručnog nadzora koja se i danas primjenjuje u Arhivu Brčko distrikta BiH i permanentno razvija.

Uspostava stručnog nadzora nad Skupštinom opštinom Brčko

Stručni nadzor nad Skupštinom opštine Brčko kao najveću problematiku vidio je uslove smještaja građe, kao i poslove čuvanja i sređivanja građe. Pored same fizičke zaštite građe, postavljala su se i sljedeća pitanja, aktuelna i danas: izrada Liste kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja, odabiranje arhivske građe i izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala, vođenje Arhivske knjige i obrazovanje stručnog kadra.

Zapisnici o pregledu arhivske građe i registraturskog materijala Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla (kasnije Historijskog arhiva Okruga Tuzla) i Arhiva Republike Srpske, koje je Arhiv Brčko distrikta BiH dobio na uvid kao dio dosijea registrature, svjedoče o odlukama, aktivnostima i memoriji³ arhivista i arhivara ovog grada koji su svojim radom ostavili nama, tj. generaciji iza sebe, u nasljeđe.

Prvi sačuvani zapisnik o pregledu stanja registraturnog i drugog arhivskog materijala Skupštine opštine Brčko sačinili su zaposleni Istorijskog arhiva u Tuzli 17. IX 1968. godine.⁴ Zapisnikom je dokumentovano izlučivanje bezvrijednog registraturskog

Srbiji. Luka rijeke Save u Brčkom, koja je opsluživala tuzlanski industrijski i rudarski basen, bila je najvažnija u BiH. Opština je pokrivala veliku površinu (439 km²). U poređenju sa bosanskohercegovačkim prosjekom, ona je i gusto naseljena - 1991. godine imala je 87.332 stanovnika, od kojih je oko 41.000 živjelo u centru grada i prigradskim naseljima. Nacionalni sastav bio je potpuno, iako neravnomjerno, izmiješan. Niti jedna nacija nije imala apsolutnu većinu u opštini, iako je Bošnjaka bilo najviše (44%), a u samom gradu su dominirali (56%). Prema popisu iz 1991. godine, stanovništvo opštine sastojalo se od 44,4% Bošnjaka, 25,4% Hrvata, 20,8% Srba, te 9,4% „Jugoslovena i ostalih“. Međutim, u samom gradu bilo je 56% Bošnjaka, 7% Hrvata, 20% Srba te 17,5% „Jugoslovena i ostalih“. Demografsku sliku u Brčkom rat je u potpunosti promijenio, što je Brčkom dalo strateški, politički i simbolički značaj koji je zasjenio njegov raniji ekonomski i trgovački status. Centar grada i oblasti istočno i zapadno od njega uz rijeku Savu zauzele su srpske snage u maju 1992. godine. Ovaj dio vodio se kao srpski administrativni centar pod nazivom „Opština Brčko, Republika Srpska“. Bošnjaci i Hrvati iz ovog dijela zemlje su, što je za BiH u toku rata bilo neobično, održali generalno funkcionalan vojni savez u Posavini i u susjedne dvije trećine opštine Brčko. Međutim, u toku 1994. godine došlo je do podjele „vlade u egzilu“ koja je do tada upravljala ovim dijelom opštine i to kada su Hrvati osnovali sopstvenu upravu („Općinu Ravne-Brčko“) na jugozapadnom dijelu prijašnje opštine, u Seonjacima. Administrativni dio Bošnjaka nalazio se u Rahiću („Općina Brka-Rahić“). International crisis group; *Početak, napredak i povlačenje Izvještaj ICG-a za Balkan br. 144*, Sarajevo/Brisel Brčko 2003, 2-3.

³ *Univerzalna deklaracija o arhivima*, Oslo, Norveška, septembar 2010.

⁴ Nadzor je prvobitno vršen na osnovu člana 42. *Zakona o arhivima* (Službeni list NR BiH, br. 14/62) i tačke 4. *Uputstva o prikupljanju, čuvanju i povremenom škartiranju arhivskog materijala* (Službeni list FNRJ, broj 8/52), a 1971. godine na osnovu člana 2. *Zakona o arhivama* (Službeni list SR BiH, broj 30/65) i tačke 4. *Uputstva o prikupljanju, čuvanju i povremenom škartiranju arhivskog materijala* (Službeni list FNRJ, br. 8/52).

Zapisnik o pregledu arhivske građe i registraturnog materijala, Istorijski arhiv Tuzla, Služba za evidenciju, nadzor i zaštitu arhivske i registraturne građe, od 13. VI 1975. godine

materijala po odobrenju Arhiva grada Tuzla, obavljeno 1964. godine, što govori o tome da je stručni nadzor nad ovom registraturom otpočeo mnogo ranije. *Zapisnik o izlučivanju bezvrijednog registraturnog materijala iz 1964. godine nije sačuvan.* Kao što je u zapisniku iz 1968. godine zabilježeno, prijetila je opasnost od uništenja građe.⁵

*Zapisnikom o pregledu arhivske građe i registraturnog materijala, sastavljenim 7. VI 1971. godine, evidentirano je postojanje građe starije od 30 godina (zbornici zakona i naredbi od 1878. do 1933. godine i knjige evidencija stanovništva od 1941. do 1945. godine), kao i pokušaj da se utvrde tačna količina i broj fondova likvidiranih radnih organizacija, ali i prijedlozi kako da se ova građa registraturni sredi.*⁶

Prve promjene u pogledu poboljšanja smještaja građe zabilježene su 1973. godine kada je, kao što se navodi u tekstu, adaptirana manja zgrada za smještaj arhive u dvorištu zgrade Skupštine opštine Brčko, opremljena metalnim policama. Pored zaposlenih Istorijskog arhiva Tuzla, ovome je prisustvovala i Ilija Čenanović, načelnik Opštinskog sekretarijata za budžet.⁷

U zapisniku iz 1975. godine⁸ konstatovano je da je dio građe već neupotrebljiv. Evidentiranje građe i dalje je bilo nepromijenjeno, što se ogleda u sljedećem zapisu: „Snalaženje u traženju dokumenata, nemoguće.“

Dovodi se u pitanje i građa koja se nalazi u novoadaptiranoj zgradi ugroženoj radom radnika koji nastavljaju renoviranje. Kao mjera zaštite predloženo je formiranje komisije za odabiranje bezvrijednog registraturnog materijala. Ovlašćeno lice za rukovanje arhivom nije određeno, ali u svakom stručnom nadzoru, u ime Skupštine opštine Brčko, od 1968. do 1975. godine, prisustvovala je Stoja Đukić, službenica pisarnice.⁹

⁵ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o pregledu stanja i drugog arhivskog materijala*, Istorijski arhiv u Tuzli, broj 399, od 16. IX 1968. godine.

⁶ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o pregledu arhivske građe i registraturnog materijala*, Istorijski arhiv Tuzla, Vanjska služba, broj 230, od 4. VI 1971. godine

⁷ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o pregledu arhivske građe i registraturnog materijala*, Istorijski arhiv Tuzla, Vanjska služba, broj 25, od 31. I 1973. godine.

⁸ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o pregledu arhivske građe i registraturnog materijala*, Istorijski arhiv Tuzla, Služba za evidenciju, nadzor i zaštitu arhivske i registraturne građe, od 13. VI 1975. godine.

⁹ Od 1975. godine, na osnovu *Zakona o arhivskoj građi i arhivskoj službi* (Službeni list SR

Prekretnica u poboljšanju uslova čuvanja i sredenosti građe bilo je formiranje Komisije za odabiranje arhivske građe i izdavanje bezvrijednog registraturnog materijala organa uprave Skupštine opštine Brčko, koja je imenovana rješenjem Opštinskog sekretarijata za društvene službe, opštu upravu i budžet opštine Brčko, broj 03/5-052-5/77 od 12. III 1977. godine, u sljedećem sastavu: Vlado Rebac, Simo Simić, Miroslav Orešković, Jovo Korać, Milenko Babić i Bego Pobrić. Za ovu priliku sačinjene su neophodne Liste kategorija registraturnog materijala sa rokovima čuvanja koju je Savjet radne zajednice Opštinskog sekretarijata za društvene službe, opštu upravu i budžet usvojio na sjednici od 24. XII 1976. godine.¹⁰ Liste kategorija registraturnog materijala sa rokovima čuvanja za period od 1946. do 1971. godine i za period od 1971. godine pregledala je i usvojila komisija Istorijskog arhiva Tuzla 24. II 1977. godine.¹¹

Komisija je otpočela sa radom na odabiranju arhivske građe 14. III 1977. i radila je do 30. IV 1979. godine. Prije početka rada, rukovodilac Istorijskog arhiva iz Tuzle Dušanka Šarac, referent za evidenciju, nadzor i zaštitu arhivske građe, održala je kratku instrukciju o predstojećem radu Komisije i upoznala članove Komisije sa Listom kategorija, kao i o preduzimanju mjera pravilnog deponovanja i evidentiranja. O uništenju bezvrijednog registraturnog materijala sačinjen je zapisnik u prisustvu predstavnika Skupštine opštine Brčko i Istorijskog arhiva Tuzla koji je odobren Rješenjem Istorijskog arhiva Tuzla, broj 04-257/2 od 13. IV 1979. godine.¹² Rukovodilac Istorijskog arhiva Dušanka Šarac u nekoliko navrata kontrolisala je rad Komisije i ocijenila da je neophodno najmanje oko pet mjeseci da se prebere arhivski materijal i razvrsta po godinama. Po izvještaju ove komisije „arhivski materijal smješten je u podrumске prostorije stare opštine /remiza/ 1976. godine, a prije toga bio je razbacan na više mjesta: na tavanu stare Skupštine opštine Brčko i u šupi Skupštine opštine Brčko, dok je arhivska građa Narodnog odbora sreza bila smještena u vlažnim prostorijama Radničkog doma, koje su prilikom izlivanja Save bile pod vodom, te je većina arhivske građe istrunula, a arhiva sudije za prekršaje prvobitno se nalazila u podrumu SUP-a i šupi Uprave za prihode“. Značajno je napomenuti da je prilikom odabiranja predmeta arhivske građe trajnog karaktera Komisija izdvojila 5.500 kilograma papira, to jest arhivskih predmeta koji nemaju

BiH, broj 9/74), *Uputstva o postupku odabiranja arhivske građe i izdvajanja bezvrijednog registraturnog materijala organa i organizacija* (Službeni list SR BiH, broj 35/72) i *Uputstva o postupku odabiranja arhivske građe i izdvajanja bezvrijednog registraturnog materijala organa i organizacija* (Službeni list SR BiH, broj 32/75), Istorijski arhiv Tuzla obavio je stručni nadzor.

¹⁰ Arhiv Brčko distrikta BiH, fond Skupštine opštine Brčko 1962-1992; BiH – ABD / COB, *Izveštaj o radu Komisije za odabiranje arhivske građe i izdavanje bezvrijednog registraturnog materijala organa uprave Skupštine opštine Brčko*, 1979. godina.

¹¹ Liste su donete na osnovu člana 17, stav 4 *Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa uprave i organizacije* (Službeni list SRBiH, broj 31/71), u vezi sa tačkom 3 *Uputstva o postupku odabiranja arhivske građe i izdvajanja bezvrijednog registraturnog materijala organa uprave i organizacije* i tačke 4 *Uputstva o načinu primopredaje arhivske građe između organa uprave i organizacije i nadležnog arhiva* (Službeni list SRBiH, broj 35/72). JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Lista kategorija registraturnog materijala sa rokovima čuvanja* za period od 1946. do 1971. i za period od 1971. godine, Brčko, XII 1976. godine.

¹² JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, Rješenje – odobrenje Skupštini opštine Brčko da može uništiti ili prodati preduzeću za otpak otpadaka bezvrijedni registraturni materijala (Tuzla, broj: 04-257/2 od 13. IV 1979. godine).

trajnu vrijednost i oko 15 tona registratorskog materijala čiji je rok čuvanja od dvije do deset godina. Sav arhivski materijal deponovan je u 8 prostorija i 24 arhivske police. Komisija je obradila svu arhivsku građu od 1945. do 1977. godine. Pored rada na odabiranju arhivske građe Skupštine opštine Brčko, Komisija je sredila dragocjeni arhivski materijal trajne vrijednosti: Sreskog narodnog odbora Brčko, period 1945-1962. godine, Dječijeg doma „Veljko Lukić Kurjak”, mjesnih zajednica, Opštinskog suda za prekršaje, a prikupljena je i u arhivu deponovana sva arhivska građa trajne vrijednosti mjesnih kancelarija. Računa se da je prilikom rada obrađeno, ispravljeno i uloženo u nove omotnice oko 800.000 predmeta. Sav arhivski materijal uloženi je u nove fascikle i registratore sa naznakom arhivske šifre, grupe i podgrupe i rokova čuvanja. Ovako uređen arhivski materijal povezan je u 6.476 fascikli i 1.274 registratora. Sav materijal predložen za uništavanje označen je pečatom za uništavanje, potom pregledan, a prethodno zapisnički evidentiran i izdvojen u posebnu prostoriju iz koje je u osam etapa dijelom prodat otkupnoj stanici „Angrosirovina“ Brčko, a dijelom poklonjen izviđačima, radio klubu i OOSSO organa uprave Skupštine opštine Brčko.

Ovom uništenju bezvrijednog registratorskog materijala prisustvovali su i predstavnici susjednih opština koji su bili veoma zadovoljni, pa su se obratili Komisiji za povremenu stručnu pomoć za sređivanje njihovih arhiva. Prema ocjeni radnika Istorijskog arhiva Tuzla, ovako primljenu i uređenu arhivu nema nijedna opština na regionu koji pokriva Istorijski arhiv Tuzla.¹³

Komisija za sređivanje arhivske građe i registratorskog materijala i izlučivanje bezvrijednog registratorskog materijala oformljena je 1976. godine i njen rad u naredne dvije godine rezultirao je pohvalom u maju 1979, kada su zabilježeni prvi pomaci ka uspostavljanju sredenosti kancelarijskog i arhivskog poslovanja u Skupštini opštine Brčko, kako je navedeno u zapisniku Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla, 14. V 1979. godine. I u *Zapisniku o izvršenom pregledu arhivske građe i registratorskog materijala* Skupštine opštine Brčko dokumentovano je usvajanje *Liste kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja* za sva tri perioda administrativnog poslovanja (1946-1971, 1972-1974. i 1974. pa nadalje).¹⁴

Građa je tehnički opremljena, svi omoti, registratori i fascikle su zamijenjene novim, odstranjene su spajalice koje su zbog dotrajalosti korozijom uništile papir, a naljepnice sa sadržinom fascikle, registratora ili kutije su uredno ispisane pisaćom mašinom (opis sadržaja je iscrpan). Svaka prostorija obilježena je brojem, a police brojem i godinama. Obezbijeđene su i mjere zaštite osiguranja prostorije za smještaj i čuvanje građe i opreme - prostorije su suve i čiste, police savremene i lako pokretljive i zatvorene (štite građu od prašine). Dodatno, građa je uredno uvedena u četiri arhivske knjige za period od 1945. do 1978. godine.

Značaj formiranja ove komisije i rad na unapređenju ogleda se i u postavljanju

¹³ Arhiv u Tuzli je od 1962. godine djelovao na području 19 opština sjeveroistočne Bosne, a jedno vrijeme, od 1968. do 1973. godine, bio je integrisan sa Arhivom Doboja i obuhvatao je područje 28 opština (Grupa autora, *Pedeset godina Arhiva u Tuzli (1954-2004)*, Tuzla 2005, 13-19).

¹⁴ U dosijeu registrature Skupštine opštine Brčko, JU Arhiv Tuzlanskog kantona, sačuvane su samo dvije usvojene liste: *Lista kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja* za period od 1946. do 1971. i za period od 1971. godine. Međutim, u *Zapisniku* iz 1979. zabilježeno je postojanju tri liste, za sva tri perioda administrativnog poslovanja (1946-1971, 1972-1974. i 1974).

prvog arhivara zaduženog za rukovanje arhivom – Miroslava Oreškovića. U *Zapisniku* je iznesena i pohvala: „*Veliki napor i sredstva je uložila Skupština opštine Brčko da bi postigla sredenost arhive za primjer.*”¹⁵

Dio arhivske građe do 1945. godine preuzeo je Regionalni istorijski arhiv Tuzla prema *Zapisniku o primopredaji arhivske građe* između Skupštine opštine Brčko kao predavača s jedne i Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla kao primaoca arhivske građe s druge strane, sastavljen 19. IV 1979. godine u prostorijama Regionalnog istorijskog arhiva.¹⁶ Arhivska građa koja je bila predmet primopredaje složena je i popisana po vrstama, godinama i količini. Ovim *Zapisnikom* predata je građa Nezavisne Države Hrvatske od 1941. do 1944. godine (3 fascikle), građa iz predratnog perioda (2 fascikle) i dosijea zaposlenih od 1930. do 1945. godine (2 fascikle). Građa je sređena. Popis arhivske građe je naveden u *Zapisniku* kao priložen, ali on u arhivskoj građi Arhiva Brčko distrikta BiH, fonda Skupštine opštine Brčko, nije sačuvan.¹⁷

Positivan trend rada započeo 1979. godine formiranjem Komisije za sređivanje arhivske građe i registraturskog materijala i izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala nastavio se i narednih godina. Kao rezultat rada Komisije i Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla uslijedila su redovna godišnja izlučivanja bezvrijednog registraturskog materijala. Tako je 5. V 1980. godine Regionalni istorijski arhiv Tuzla odobrio uništenje bezvrijednog registraturskog materijala nastalog radom Skupštine opštine Brčko, (period od 1956. do 1978. godine), u količini od 700 kg.¹⁸ Naredne godine, po *Zapisniku o izvršenom uvidu registraturskog materijala predloženog za uništenje* Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla, odobreno je uništenje 2.000 kg bezvrijednog registraturskog materijala nastalog radom Skupštine opštine Brčko u periodu od 1970. do 1977. godine.¹⁹ Nadzor je, nakon uspostavljanja komisije iz 1981. godine, bio usmjeren na uspostavljanje kontinuiteta u radu, na redovno arhiviranje predmeta, tekuće odabiranje bezvrijednog registraturskog materijala, evidentiranje građe u arhivsku knjigu, kao i na godišnje dostavljanje prepisa arhivske knjige Regionalnom istorijskom arhivu Tuzla. Ponovo se naglašava važnost uspostavljanja radnog mjesta arhivara i imenovanje ovlašćenog lica isključivo za obavljanje tog obimnog posla, jer je, kako je utvrđeno *Zapisnikom*, za arhivara određen Ragib Dautović, koji je pored ovog zvanja ovlašćen i za poslove blagajnika.²⁰

¹⁵ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o izvršenom pregledu arhivske građe i registraturskog materijala*, Regionalni istorijski arhiv Tuzla, broj: 04-257/3 od 14. V 1979. godine.

¹⁶ Primopredaja se vršila na osnovu tačke 5. Uputstva o načinu primopredaje arhivske građe između državnih organa, organizacije udruženog rada i drugih organizacija, udruženja građana i građansko-pravnih lica i nadležnog arhiva (Službeni list SR BiH, broj 20/75).

¹⁷ Arhiv Brčko distrikta BiH, fond Skupštine opštine Brčko 1962-1992; BiH – ABD / COB, *Zapisnik o primopredaji arhivske građe između Skupštine opštine Brčko i Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla*, 19. IV 1979. godine.

¹⁸ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o izvršenom uvidu registraturskog materijala predloženog za uništenje*, broj: 04-361/1, dana 5. V 1980. godine. *Rješenje o odobrenju uništenja bezvrijednog registraturskog materijala*, broj: 04-361/2 od 5. V 1980. godine.

¹⁹ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Rješenje o odobrenju uništenja bezvrijednog registraturskog materijala*, broj: 04-470/2 od 1. VI 1981. godine.

²⁰ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o pregledu arhivske građe i registraturskog materijala*, Regionalni istorijski arhiv Tuzla, Služba za

Skupštini opštine Brčko je prilikom nadzora 1983. godine skrenuta pažnja na nemar prilikom odlaganja arhiviranih predmeta, nedostatak polica za odlaganje građe (građa Suda za prekršaje, Katastra i građevinske dozvole su odloženi po podu) i nepopunjavanje reversa prilikom izdavanja arhivske građe na korišćenje, godišnja primopredaja iz pisarnice se nije obavila, a redovno izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala nije nastavljeno, iako postoji stalna komisija. Pitanje stručnosti arhivara (Branka Kisića) dovedeno je u pitanje: „...*Dio građe je arhivar razvrstao, a za dio ne zna na koji način da je razvrsta jer ne posjeduje iskustvo na tim poslovima – izjava arhivara.*“ Zabilježeno je da je Lista kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja usvojena 1977. godine, kao i da se vodi arhivska knjiga zaključno sa 1981. godinom. Navedene su mjere zaštite radi poboljšanja opštih uslova Skupštine opštine Brčko i dat je rok za njihovo izvršenje (juni 1983. godine).²¹ Jedina mjera zaštite uslovljena pretposljednijim zapisnikom Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla realizovana je 1987. godine. Tada je odobreno uništenje bezvrijednog registraturskog materijala nastalog u radu Skupštine opštine Brčko u periodu od 1969. do 1984. godine, u ukupnoj količini od 1.500 kg građe. Kako se navodi u dopisu dostave spiska akata za otpis Opštine Brčko, Opštinskog sekretarijata za društvene djelatnosti, opštu upravu i budžet, broj 04/1-052-3 od 29. VI 1987. godine, dostavljao se spisak akata za otpis uslovljen nedavnim dolaskom zaposlenog iz Tuzlanskog arhiva. Potpisnik Komisije za škartiranje arhivske građe i registarskog materijala bio je arhivar Branko Kisić.²²

Stanje arhivske i registraturske građe tokom ratnog konflikta (1992-1995)

U toku ratnih dejstava (1992-1995) Arhiv Tuzlanskog kantona je stvarnu nadležnost imao nad teritorijom pod kontrolom Armije Republike Bosne i Hercegovine kojoj je pripadao i dio područja prijeratne opštine Brčko, sa sjedištem u Rahiću, dok je drugi dio prijeratne opštine Brčko bio pod kontrolom Vojske Republike Srpske, a u arhivskoj nadležnosti Arhiva Republike Srpske iz Banjaluke. Usljed velikog intenziteta ratnih dejstava na ovom području stradale su značajne količine arhivske i registraturske građe sa područja opštine Brčko. To se nije bitno promijenilo ni nakon rata, u vrijeme trajanja međunarodne arbitraže (1995-2000).²³

Stručni nadzor Regionalnog istorijskog arhiva Tuzla nastavljen je 1998. godine.²⁴

evidenciju, nadzor i zaštitu arhivske građe od 4. II 1981. godine.

²¹ JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o pregledu arhivske građe i registraturskog materijala*, Regionalni istorijski arhiv Tuzla, Služba za evidenciju, nadzor i zaštitu arhivske građe, od 12. V 1983. godine.

²² JU Arhiv Tuzlanskog kantona, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o izvršenom uvidu registraturskog materijala predloženog za uništenje*, broj: 04-508/1 od 14. 7. 1987. godine, *Rješenje o odobrenju uništenja bezvrijednog registraturskog materijala* broj: 04-508/1 od 6. 8. 1987. godine, Dostava spiska akata za otpis, Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina, Opština Brčko, Opštinskog sekretarijata za društvene djelatnosti, opštu upravu i budžet, broj: 04/1-052-3 od 29. VI 1987. godine sa zapisnicima.

²³ Lučić Radovan, Anđelka Popara, *Vodič Arhiva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Arhivska djelatnost na području Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*, Vlada Brčko distrikta BiH, Brčko 2019, 19.

²⁴ Stručni nadzor nenastavljen na osnovu odredaba *Pravilnika o uslovima i rokovima čuvanja registraturskog materijala i arhivske građe*, kao i odabiranja arhivske građe iz registraturskog

U zapisniku koji je sačinjen 28. XII 1998. godine navodi se i kratak pregled državnog uređenja prije i poslije ratnih dešavanja. „... Od 1992. do 1994. godine Općina je egzistirala sa institucijama ratnog Predsjedništva i Izvršnog odbora, uz Skupštinu sastavljenu od prijeratnih odbornika iz reda bošnjačkog i hrvatskog naroda. Od 1994. godine Općina je ustrojena u skladu sa Federalnim Ustavom i kao takva egzistira i danas. Zbog veoma otežanih okolnosti u kojima se općina nalazi kada je u pitanju radni prostor, općina nije u mogućnosti obezbijediti jedinstveni centralni prostor za smještaj i čuvanje dokumentacije.“²⁵ Istaknuto je da svaka opštinska služba, tj. sekretarijat, vodi zasebnu evidenciju (djelovodne protokole i pomoćne knjige) i brigu o građi koju stvara. Ne postoji *Pravilnik o arhivskom i kancelarijskom poslovanju*, Lista kategorija niti se vodi Arhivska knjiga. Otklanjanje nedostataka je sistematski navedeno i propisano, ali da se sprovođenje uredi u okviru datih okolnosti i u skladu sa mogućnostima koje Opština Brčko ima. Kao predstavnik Brčkog bio je prisutan sekretar Načelnništva Adnan Pašalić. Pregled je izvršio Izet Šabotić.²⁵

Arhiv Republike Srpske²⁶ iz Banjaluke je u svom *Zapisniku o pregledu stanja smještaja, zaštite, srede i vođenja evidencija o arhivskoj građi i registraturskom materijalu* u Skupštini opštine Brčko obavio 29. VI 1999. godine. Tom prilikom je ustanovljeno da se arhivska građa i registraturski materijal čuvaju u posebnim prostorijama namijenjenim za arhivu (arhivski voz), ali da su prostorije vlažne pa je građa izložena oštećenju. Sređivanje građe je djelimično obavljeno zaključno sa 1989. godinom, ali nepravilno, jer su iz fondova izdvojene knjige sa namjerom da čine posebnu arhivsku jedinicu. Građa od 1990. pa sve do 1998. godine je nesređena, sa napomenom da građa za period od 1992. do 1995. ne postoji. Lista kategorija nije usvojena, Arhivska knjiga nije ustrojena jer njen prepis nije dostavljen nadležnom arhivu, a izdvajanje bezvrijednog registraturskog materijala nije vršeno u ratnom periodu, kao ni poslije rata. U tekstu su dalje navedene mjere za uklanjanje nedostataka zajedno sa rokom preduzimanja istih, zatim potreba usvajanja Liste kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja i primopredaje.²⁷ U samom zapisniku nije navedeno na osnovu kojih je odredaba Zakona i ovlašćenja Arhiv Republike Srpske radio stručni nadzor.²⁸ Sljedeći korak Arhiva Republike Srpske iz Banjaluke, u pokušaju zaštite arhivske građe u Skupštini opštine

materijala (Službeni list SR BiH, broj 41/88), a na osnovu ovlašćenja iz člana 37. Zakona o arhivskoj djelatnosti (Službeni list SR BiH, broj 21/87) i člana 21, stav 1, tačka 3. *Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa uprave i organizacija* (Službeni list SR BiH, broj 31/71).

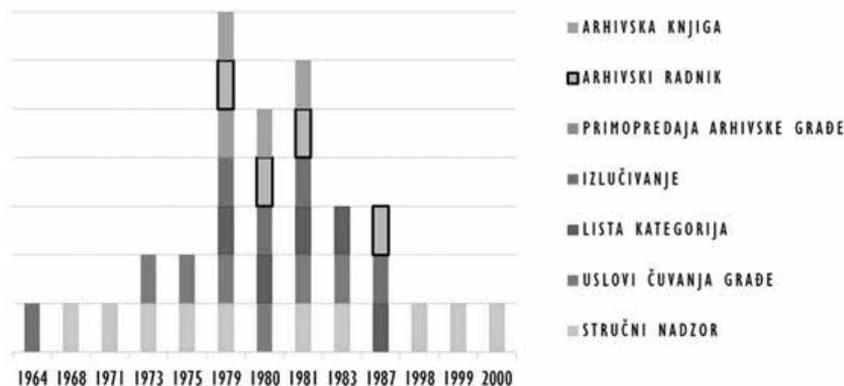
²⁵ Arhiv RS Banjaluka, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o izvršenom pregledu kod Općine Brčko*, Regionalni istorijski arhiv Tuzla, broj: 04-20-202/98 od 28. XII 1998. godine.

²⁶ *Zakonom o ministarstvima* (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 19/93) osnovan je Arhiv Republike Srpske sa sjedištem u Banjaluci i statusom samostalne republičke upravne organizacije, a na osnovu odredbe stava 2, člana 64, *Zakona o kulturnim dobrima* (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 2/95). Arhiv uživa status centralne ustanove zaštite kulturnih dobara (preuzeto sa <http://www.arhivrs.org> – pristupljeno 2. VIII 2019. godine).

²⁷ Arhiv Republike Srpske iz Banjaluke, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zapisnik o pregledu stanja smještaja, zaštite, srede i vođenja evidencija o arhivskoj građi i registraturskom materijalu u Skupštini opštine Brčko*, od 29. VI 1999. godine.

²⁸ U njemu se ipak navodi da je potrebno usvojiti *Listu kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja* u skladu sa *Uredbom o kancelarijskom poslovanju organa uprave* (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 2/95) i sa *Zakonom o računovodstvu* (Službeni glasnik Republike Srpske, br. 17/93).

Brčko, preduzet je 4. I 2000. godine, dopisom broj 081-05/2000, u kojem se navodi da je rok naloženih mjera za otklanjanje utvrđenih nedostataka naveden u pregledu stanja smještaja, zaštite, sredenosti i vođenja evidencija o arhivskoj građi i registraturskom materijalu 29. VI 1999. godine prekršen, tj. da nijedna od naloženih mjera nije preduzeta, pa stoga ovaj nemaran odnos prema zakonskoj obavezi podliježe zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog i odgovornog lica. Dalje se zahtijevaju podaci odgovornog lica, a po isteku roka za dostavljanje podataka Arhiv Republike Srpske će se obratiti nadležnom centru bezbjednosti. Dopis je potpisao v. d. direktor Arhiva RS Dušan Vržina.²⁹

Grafički prikaz stručnog nadzora nad Skupštinom opštinom Brčko

Regionalni istorijski arhiv Tuzla je tokom tri decenije obavljanja stručnog nadzora nad imaoceom i stvaraocem građe Skupštine opštine Brčko osam puta obavio redovan stručni nadzor nad arhivskim poslovanjem. Kao rezultat obilazaka, *Lista kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja* je usvojena i njena dopuna je rađena u dva navrata, zatim je, u kontinuitetu, tokom pet godina obavljeno izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala, a samo jednom je obavljena i zvanična primopredaja arhivske građe između nadležnog arhiva i registrature Skupštine opštine Brčko. Jedinu vidljivi rezultati nad zaštitom arhivske građe ostvareni su kada je stručno osoblje nadležnog arhiva imalo dobru saradnju sa registraturom, tj. kada je ovlašćeno, stručno lice u registraturi bilo zaduženo i odgovorno za upravljanje arhivskom građom.

Arhiv Republike Srpske iz Banjaluke je, u pokušaju da započne stručni nadzor i uredi arhivsko poslovanje u skladu sa svojim nadležnostima krajem devedesetih, uputio zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog i odgovornog lica Skupštini opštine Brčko u januaru 2000. godine, zbog nemara u rukovanju građom i nepostupanja u skladu sa *Zapisnikom o stručnom nadzoru i naloženim mjerama zaštite* za otklanjanje nedostataka. Kratkotrajni stručni nadzor, kao što je vidljivo u grafičkom prikazu, nije doveo do željenih rezultata.

Ostaje nerazjašnjeno da li bi pokretanje prekršajnog postupka dovelo do rezultata,

²⁹ Arhiv Republike Srpske iz Banjaluke, dosije registrature Skupštine opštine Brčko, *Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv pravnog i odgovornog lica Skupštine opštine*, broj: 081-5/2000 od 4. I 2000. godine.

jer je već 8. III 2000. godine odlukom Arbitražne komisije i nalogom supervizora zvanično uspostavljen Brčko distrikt Bosne i Hercegovine na cijeloj teritoriji predratne opštine³⁰, koji se kao jedinica lokalne samouprave ota tada nalazi pod suverenitetom Bosne i Hercegovine, sa sopstvenim statutom i drugim pravnim propisima.³¹

Uspostava Brčko distrikta BiH

Od uspostavljanja Brčko distrikta BiH 2000. godine i ukidanja nadležnosti Arhiva RS i nadležnosti Arhiva Tuzlanskog kantona, stanje registratorske građe u Brčkom je bilo zabrinjavajuće, a odsustvo svijesti o značaju arhivske građe za naučne, društvene i kulturne potrebe bilo je uzrok njenog propadanja i nestajanja.³²

Najbolji prikaz stanja u kojem se arhivska i registratorska građa nalazila u ovom periodu detaljno je prezentovan u *Elaboratu za osnivanje Arhiva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine* objavljenom novembra 2001. godine u kojem se navodi: „Stanje registratorske građe na području Distrikta je alarmantno. U istom se od proglašenja Distrikta uopšte ne obavlja arhivska služba, te su sve registrature prepuštene same sebi. Alarmantni su svi segmenti ophođenja sa registraturnom građom, kako onom zatečenom, tako i onom koja nastaje. Na primjer, arhivska građa sva tri bivša administrativna dijela Distrikta u Seonjacima, Rahiću i Gradskoj vijećnici³³ nalazi se u neuslovnom prostoru i izložena je propadanju. Još teže je stanje ostale registratorske građe, jer se ne obavlja kancelarijsko i arhivsko poslovanje imalaca (vlasnika) građe. U većini registratura se ne provodi nijedan od aspekata zaštite: ne postoje evidencije, ne postoje normativna akta, nije zaduženo određeno lice za rukovanje građom itd. Ovo zbog toga što nije donesen na nivou Distrikta nijedan arhivski propis u vidu zakona, uredbe ili uputstva. Ne postoji, dakle, nikakav sistem ove vrste, niti se kancelarijsko i arhivsko poslovanje obavlja u registraturama niti postoji nadležna ustanova (arhiv) koji bi vršio kontrolu nad istim. Izvjestan izuzetak na ovom planu predstavlja arhiva Vlade Distrikta koja funkcioniše u okviru Odjela za javni registar. Dakle, stanje registratorske građe na području Distrikta Brčko je potpuno nezadovoljavajuće, što vodi stradanju ovog kulturnog dobra kao memorije ove sredine i dijela svjetske kulturne baštine, te se isto mora urgentno mijenjati nabolje. Procjenjuje se da na

³⁰ Sve općinske uprave koje su na teritoriji Distrikta postojale na dan 8. marta 2000. godine prestale su da postoje od tog datuma. Brčko distrikt Bosne i Hercegovine je pravni sljedbenik dijela Općine Brčko u Republici Srpskoj, kao i administrativnih aranžmana Brčka i Ravne-Brčko. *Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine* (prečišćeni tekst), član 76 – kontinuitet zakona; broj 02-02-36/10, Brčko, 14. X 2010. godine.

³¹ „U skladu sa stavom 9. konačne arbitražne odluke za Brčko od 5. III 1999. godine, i uz konsultacije sa visokim predstavnikom, ovim proglašavam stupanje na snagu Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Ovaj Nalog stupa na snagu odmah.“ (Robert W. Farraned, zamjenik visokog predstavnika supervizora za Brčko; *Nalog supervizora o uspostavi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*, 8. III 2000. godine; <http://www.ohr.int> - preuzeto 9. VIII 2019. godine)

³² Lučić Radovan, Anđelka Popara, *Vodič Arhiva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Arhivska djelatnost na području Brčko distrikta Bosne i Hercegovine*, Vlada Brčko distrikta BiH, Brčko 2019, 22.

³³ Konačna odluka, doneta marta 1999. godine, naložila je da tri ratne opštine treba da se ujedine u neutralne i demilitarizovane oblasti u nadležnosti države koja istovremeno ne pripada nijednom i pripada u oba entiteta. Internationa crisis group; *Početak, napredak i povlačenje - Izvještaj ICG-a za Balkan br. 144*, Sarajevo/Brisel, Brčko 2003, 1-2.

području Distrikta ima između 1.800-2.000 metara dužnih (m1) arhivske građe nastale od Dejtonskog mirovnog sporazuma 1995. godine.³⁴

Podjelom resora u Vladi Brčko distrikta BiH Odjeljenje za javni registar dobilo je, između ostalog, i zadatak da riješi problem obavljanja arhivske djelatnosti na cijelom području Brčko distrikta BiH. *Pravna i fizička lica imaju svakodnevnu potrebu usljed nesretnih ratnih sukoba da se obraćaju arhivskim službama u raznim ustanovama za izdavanje kopija i duplikata dokumenata. Trenutno u Brčkom svaki imalac arhivske građe i registratorskog materijala na traženje zainteresovane stranke izdaje kopije i duplikate što može dovesti do oštećenja, uništenja i zloupotrebe.*³⁵

Ovi problemi i nemogućnosti zadovoljenja potreba građana, ali i organa vlasti i ostalih ustanova u Distriktu u obavljanju arhivske djelatnosti na teritoriji Brčko distrikta BiH, doveli su do potrebe formiranja arhivske ustanove.

Prvi akt u uspostavljanju zakonske regulative i rada na zaštiti arhivske građe i registratorskog materijala bio je donošenje *Liste kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja* Vlade Brčko distrikta BiH, broj 0-05-052-175/2000 od 22. VIII 2000. godine. Po usvajanju Liste kategorija, uslijedilo je imenovanje Komisije za sređivanje i kompletiranje arhivske građe.³⁶ Komisiju su činili: Anđelko Terzić (predsjednik), Redžep Šabanović, Miloš Kojić, Verka Dejanović, Niko Novaković i Mirsad Ahmetbašić.

U svom izvještaju broj 0-05-052-263/00-1 od 12. XII 2001. godine Komisija navodi detaljnu analizu stanja arhivske građe u sva tri bivša administrativna dijela distrikta.

- Rad na sređivanju i kompletiranju arhivske građe u Seonjacima – bivša Opština Ravne-Brčko

Posao na sređivanju arhivske građe bio je vrlo težak iz razloga što je registratorski materijal, osim registratorskog materijala Finansijskog odjela, bio u veoma lošem stanju (razbacan po kancelarijama, bez protokola, pomiješane razne vrste dokumentacije, dosta dokumentacije ručno pisane i bez potpisa i pečata itd.). Dosta registratorskog materijala koji je bio predmet obrade dovodio je komisiju u dilemu na koju listu staviti isti iz razloga specifičnosti vremena u kojem je nastao, kao npr. dokumentacija obnove preko humanitarnih organizacija, dokumentacija o povratku i povratu imovine, razni dopisi, potvrde, uvjerenja, spiskovi i sl., a isti se ne nalaze na listi kategorija sa rokovima čuvanja. Komisija se opredijelila da dosta takvog i sličnog registratorskog materijala stavi na listu registratorskog materijala koji će se arhivirati i koji bi po našem mišljenju trebalo čuvati još par godina, upravo iz razloga specifičnosti vremena u kojem živimo.

- Rad na sređivanju i kompletiranju arhivske građe u Rahiću – bivše načelništvo Brka-Rahić

³⁴ Elaborat za osnivanje Arhiva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj: 0-05-052-655/01, Brčko, XI 2001, 4-5.

³⁵ A. Terzić, *Zgrada arhiva Brčko distrikta – Izgradnja prvog namjenskog objekta u BiH*, 4, Zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih od 6. do 8. aprila 2005, Maribor 2005, 2-3.

³⁶ Komisija je formirana u skladu sa tačkom 70. Statuta Brčko distrikta BiH, kao i usvajanje *Liste registratorskog materijala sa rokovima čuvanja*, a po čl. 12 i 15 *Zakona o arhivskoj djelatnosti RS* od 14. XII 1999. godine (Službeni list RS, broj 35/99) i *Uredbe o kancelarijskom i arhivskom poslovanju FBiH* (Službeni list FBiH, broj 20/98), ali i na osnovu rješenja gradonačelnika Brčko distrikta BiH, broj: 0-05-052-263/00 od 7. IX 2000. godine.

Registraturski materijal u Rahiću je smješten na spratu napuštenog vojnog objekta na Okrajcima u veoma lošim uslovima (zgrada nije obezbijedena od ulaza miševa, ptica itd.), što je Komisiji predstavljalo otežavajuću okolnost za rad zbog ne higijenskih uslova. Što se tiče registraturskog materijala, on je bio dobro sortiran, uvezan u registratore, popisan i razvrstan po sekretarijatima, što je Komisiji predstavljalo malo olakšanje pri radu.

Komisija je konstatovala i nedostatak registraturskog materijala koji je izuzela Policija Brčko distrikta BiH i Finansijska policija Brčko distrikta BiH. U prilogu Izvještaja dostavljene su i kopije potvrda o privremenom oduzimanju dokumentacije iz arhiva u Rahiću koje je izuzela Finansijska policija i Policija Brčko distrikta BiH.³⁷

- Rad na sređivanju i kompletiranju arhivske građe u matičnoj arhivi Opštine Brčko – Republika Srpska

Činjenica da se registraturski materijal i arhivska građa u matičnoj arhivi nije sređivala od 1988. godine ukazuje na stanje u kom se ista nalazila. Ovakvo teško stanje pogoršalo se u periodu uspostavljanja Brčko distrikta BiH, odnosno uspostavljanjem nove vlade i opremanjem kabineta za šefove odjeljenja, kao i preraspodjele prostora u zgradi između odjeljenja. Hitno pražnjenje kancelarija uslovalo je da se u prostorije Arhiva stihijski unosilo bukvalno sve iz pražnjenih kancelarija. U nedostatku slobodnog prostora za rad Komisije, otežavajuće okolnosti su predstavljali i loši higijenski, klimatski i hemijsko-biološki uslovi za rad (prašina, vlaga, razna isparavanja, neugodni mirisi i sl.), jer se radi o podrumskim prostorijama nezaštićenim od vlage bez dovoljno svjetlosti. Komisija je sačinila prijedlog liste registraturskog materijala koji će se arhivirati, a odnosi se na period od 1988. do 1998. godine, te prijedlog liste za uništenje za isti period, kao i škartiranje arhivske građe kojoj je istekao rok čuvanja za period od 1971. do 1988. godine.

U Izvještaju se dalje navodi da je komisija radila ukupno 27 dana po 8 časova dnevno, a predviđena su još dva dana za komisijsko uništavanje registraturskog materijala

Pečat

Opštine Brčko Republika Srpska

Pečat

Opštine Brka – Rahić

Pečat

Opštine Ravne – Brčko

³⁷ Policija distrikta BiH izdala je Potvrdu o privremenom oduzimanju predmeta na osnovu člana 200, stav 5, a u vezi sa stavom 1, te člana 143. stav 1. i člana 146. stav 1. *Zakona o krivičnom postupku FBiH* (Službene novine FBiH, broj 43/98), a Finansijska policija izdala je Potvrdu o privremenom oduzimanju novca (vrijednosnih papira, predmeta, dokumentacije, poslovnih knjiga) na osnovu odredaba člana 11. *Zakona o Finansijskoj policiji* (Službene novine Federacije BiH, broj 2/95) i člana 70. *Statuta Brčko distrikta BiH* (Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 9/2000). Finansijska policija Brčko distrikta BiH izdvojila je sljedeću dokumentaciju: FP-009/1-016/1-1D/2000 i FP-009/1-016/1-1D/2000. Policija Brčko Distrikta BiH izdvojila je 11-2/02-230-SL/2000, 11-2/02-230-40/2000, 11-2/02-250-SL/2000 i 11-2/02-230-45/2000.

po usvajanju predloženih lista. Izvještaj je potpisao Anđelko Terzić, predsjednik Komisije za sređivanje i kompletiranje arhivske građe.

Prvo izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala po osnivanju Distrikta, bez odobrenja arhivske ustanove koja još uvijek nije postajala na teritoriji Brčko distrikta BiH, a bez pisanog traga konsultacije sa državnim arhivom BiH, Vlada Brčko distrikta je obavila 3. V 2001. godine, a na osnovu Odluke gradonačelnika o uništavanju paljenjem registraturskog materijala broj 0-01-014-367/01 od 26. IV 2001. godine, prema usvojenom izvještaju Komisije. Spaljivanje registraturskog materijala izvršeno je na lokaciji „Cigłana“, kako stoji u odluci gradonačelnika Siniše Kisića. Izlučivala se arhiva iz matične arhive bivše opštine Brčko, bivšeg načelništva Brka-Rahić i bivše opštine Ravne-Brčko.

Uspostava Arhiva Brčko distrikta BiH

Zgrada Arhiva Brčko distrikta BiH

Donošenjem *Zakona o arhivskoj djelatnosti Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 2004.* godine³⁸ uređena je oblast arhivske djelatnosti na području Brčko distrikta BiH, pa su samim tim stvoreni i formalni uslovi za osnivanje Arhiva Brčko distrikta BiH. Uslijedila je izgradnja administrativnog objekta (zgrada Arhiva Brčko distrikta BiH) u okviru kompleksa bivše kasarne u Brčkom³⁹, započeta 2003. godine, sa isključivom namjenom odlaganja arhivskog materijala sa pratećim sadržajima kako je navedeno u tekstu idejnog rješenja gradnje objekta.⁴⁰ Arhiva Vlade Brčko distrikta uselila se u prizemlje zgrade, zauzevši prostor depoa i dvije kancelarije. Ukupan kapacitet i pokretnih i prevoznih-pokretnih regala u arhivskom depou je 3.844,80 metara dužnih polica za smještaj arhivske građe i 540,8 dužnih metara završnih polica dubine 400 mm.

Po prijemu prvih radnika, krajem 2011. godine, formirana je Služba za arhiv u sastavu Odjeljenja za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH. Međutim, već tada je zgrada Arhiva Brčko distrikta BiH bila dijelom useljena od Pododjeljenja za katastarske knjige i arhive Pododjeljenja Službe za pisarnicu i zajedničke poslove Vlade Brčko distrikta BiH (arhiva Vlade Brčko distrikta BiH), a od 2013. godine i arhive Osnovnog suda Brčko distrikta BiH.⁴¹

³⁸ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 44/04.

³⁹ Rješenje broj: 06-364-230/03, Odjeljenje za urbanizam, imovinske odnose i privredni razvoj, Vlada Brčko distrikta BiH.

⁴⁰ Najveći dio objekta čini prostor depoa, ukupne površine depoa od 1.193,3 m² + trezorski prostor od 21,94 m². Sva arhiva koja se dovozi u objekat uvozi se sa bočne strane, gdje vozilo ulazi preko rampe u objekat. Tu su smještene prostorije za prijem, registraciju, dezinfekciju, konzervaciju i garderoba sa sanitarnim čvorom. Odatle se arhiva smješta u prostorije depoa na spratu, gdje se prenosi putem lifta. Glavni ulaz služi za korisnike arhive. Tu se, u prizemlju, nalaze kancelarija za podnošenje zahtjeva, kancelarije za službenike, caffè, garderoba i sanitarni čvor. Predviđena je veza između prostorija za prijem arhive i holskog dijela, a iz hola stepenice za sprat, gdje su smještene kancelarije, čitaonica i izložbeni prostor. Idejno rješenje - Vlada Brčko distrikta BiH, objekat Arhiva Brčko distrikta BiH, Osnovno državno preduzeće „Projekt“, Brčko, februar 2002.

⁴¹ Zaposlenima Službe za arhiv ostavljeni su na raspolaganju pet kancelarija, depo na prvom

Jedinstvenu *Listu kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja Vlade Brčko distrikta BiH* usvojila je novonastala Služba za arhiv 4. I 2013. godine, broj 02-000594/12.

Usljediла je dugogodišnja primopredaja arhivske građe između imaoца i stvaraоца arhivske građe Vlade Brčko distrikta BiH i nadležnog arhiva Arhiva Brčko distrikta BiH.

Primopredaja arhivske građe	Godina primopredaje	Opis arhivske građe	Podaci o vremenskom periodu	Ukupna količina	Stanje građe	Arhivska knjiga
I faza	24. IV 2012. godine	Grada organa uprave општине Brčko	1945.	2,5 dužnih metara	Registraturski sređeno stanje	upisano
II faza	22. IV 2013. godine	Grada organa uprave општине Brčko	1946-1982.	319 dužnih metara	Registraturski sređeno stanje	upisano
III faza	10. IV 2014. godine	Od različitih imaoца i stvaralaca arhivske građe	1878-1992.	395 dužnih metara	Nesređeno stanje	upisano
IV faza	11. II 2015. godine.	Grada organa uprave општине Brčko	1983-1985.	60 dužnih metara	Registraturski sređeno stanje	upisano

Drugo izlučivanje bezvrijednog registraturskog materijala obavljeno je 4. VI 2015. godine, po Rješenju⁴² Službe za arhiv o odobravanju uništenja bezvrijednog registraturskog materijala nastalog radom organa uprave Opštine Brčko – Vlade Brčko distrikta BiH u periodu 1996-2008. godine, u količini od 416 dužnih metara. Izlučivanje je rađeno po *Listi kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja* iz 2000. godine. Razlog zbog koga je korišćena stara lista umjesto Jedinstvene liste kategorija usvojene 2013. godine praktične je prirode i naveden je u *Zapisniku o izvršenom uvidu u registraturski materijal* koji je predložen za uništenje od 11. V 2015. godine.

Nacrт kategorizacije registratura unutar teritorijalne nadležnosti Brčko distrikta BiH sproveden je u junu mjesecu 2017. godine, na osnovu kojeg su registrature podijeljene u tri kategorije po njihovom značaju.⁴³

spratu u površini od 591,40 m², kao i trezorski prostor.

⁴² Arhiv Brčko distrikta BiH, dosije registrature Vlade Brčko distrikta BiH. *Rješenje o odobravanju uništenja bezvrijednog registraturskog materijala nastalog radom organa uprave Opštine Brčko – Vlade Brčko distrikta BiH*, broj predmeta: 05-000119/15, od 4. VI 2015. godine.

⁴³ U skladu sa kategorizacijom registratura i godišnjim planom i programom rada stručnog nadzora nad registraturama krenulo se u analizu stanja i stepena urednosti arhivskog poslovanja na teritoriji Brčko distrikta BiH. Akcenat je stavljen na savjesno čuvanje građe od oštećenja i uništenja, što podrazumijeva obezbjeđivanje adekvatnog prostora i opreme, zatim izrade normativnih akata, redovnog odabiranja i izlučivanja bezvrijednog registraturskog materijala, izrade i pravilne upotrebe arhivske knjige, pripremanje građe za primopredaju, stručnog osposobljavanja arhivara za rad sa registraturskim materijalom, i kao najznačajnije, razvijanje svijesti kod registratura o neophodnosti pribavljanja stručnog mišljenja Arhiva Brčko distrikta BiH prije preduzimanja bilo kakvih radnji koje se odnose na građu.

Prvi stručni nadzor Službe za arhiv kod imaoca i stvaraoca registratorske građe I kategorije Vlade Brčko distrikta obavljen je 15. VI 2017. godine⁴⁴, a Zapisnikom je utvrđeno da Vlada Brčko distrikta BiH:

- Ima usvojen Pravilnik o arhivskom i kancelarijskom poslovanju (Uputstvo o e-kancelarijskom poslovanju organa javne uprave Brčko distrikta Bosne i Hercegovine);⁴⁵
- ima ovlaštenog radnika koji obavlja poslove arhiviranja sa položenim arhivističkim ispitom za rad u registraturi. Pitanje ovlaštenih službenih lica za rukovanje arhivskom građom i registratorskim materijalom regulisano je izdavanjem *Rješenja o ovlaštenju* još 2012. godine, kada su za ove poslove zadužena četiri zaposlena radnika u Vladi Brčko distrikta BiH;
- vrši se upis u Arhivsku knjigu zaključno sa 2013. godinom. Zapisnikom je propisano da se obnovi upis u Arhivsku knjigu i da se ona dostavi za proteklu godinu Službi za arhiv, najkasnije do aprila;
- ima usvojenu *Listu kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja*;
- izlučivanje bezvrijednog registratorskog materijala obavljeno je 2001. i 2015. godine. Zapisnikom je propisano da se obavi odabiranje i izlučivanje bezvrijednog registratorskog materijala u skladu sa *Zakonom o arhivskoj djelatnosti*,
- primopredaja arhivske građe obavljena je 2012, 2013, 2014. i 2015. godine. Zapisnikom je zabilježeno postojanje građe starije od 30 godina. Ukupna količina građe koja se nalazila u depou Vlade Brčko distrikta BiH iznosila je oko 3.000 dužnih metara. Zapisnikom je propisano da se obavi primopredaja arhivske građe starije od 30 godina.

Na izmjene i dopune *Liste kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja Vlade Brčko distrikta BiH*⁴⁶ Služba za arhiv je dala svoju saglasnost 18. VII 2017. godine.

Drugi stručni nadzor Službe za arhiv kod imaoca i stvaraoca registratorske građe Vlade Brčko distrikta obavljen je 8. VIII 2018. godine, a Zapisnikom⁴⁷ je propisano da se nastavi upis i dostavi kopija Arhivske knjige Službi za arhiv u zakonskom roku, da se obavi odabiranje i izlučivanje bezvrijednog registratorskog materijala u skladu sa Zakonom i da se izvrši primopredaja arhivske građe starije od 30 godina. Na nove izmjene i dopune *Liste kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja Vlade Brčko distrikta BiH*⁴⁸ Služba za arhiv je dala svoju saglasnost 20. XI 2018. godine.

⁴⁴ Arhiv Brčko distrikta BiH, dosije registrature Vlade Brčko distrikta BiH, *Zapisnik o izvršenom redovnom pregledu uređenosti arhivskog poslovanja kod imaoca i stvaraoca registratorske građe*, broj predmeta: 47-000212/17, broj akta: 10-1024ZJ-001/17, od 15. VI 2017. godine.

⁴⁵ Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 8/13, 40/13 i 1/18.

⁴⁶ Arhiv Brčko distrikta BiH, dosije registrature Vlade Brčko distrikta BiH, *Izmjene i dopune Liste kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja Vlade Brčko distrikta BiH*, broj predmeta: 02-000594/12, od 18. VII 2017. godine.

⁴⁷ Arhiv Brčko distrikta BiH, dosije registrature Vlade Brčko distrikta BiH, *Zapisnik o izvršenom redovnom pregledu uređenosti arhivskog poslovanja kod imaoca i stvaraoca registratorske građe*, broj predmeta: 47-000212/17, broj akta: 10-1083MM-003/18, od 8. VIII 2018. godine.

⁴⁸ Arhiv Brčko distrikta BiH, dosije registrature Vlade Brčko distrikta BiH, *Izmjene i dopune Liste kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja Vlade Brčko distrikta BiH*, broj predmeta: 02-000594/12, od 20. XI 2018. godine.

Arhivska knjiga je prvi put dostavljena Službi za arhiv u skladu sa Zakonom 18. III 2019. godine i to za period od 1992. do 2016. godine u elektronskom obliku što je u skladu sa jedinstvenom metodologijom evidentiranja preuzete arhivske građe.⁴⁹

Nakon Arhivske knjige, 15. III 2019. godine obavljena je i najznačajnija primopredaja arhivske građe. Predata arhivska građa obuhvata period od 1986. do 2000. godine, što je u skladu sa članom 16 *Zakona o arhivskoj djelatnosti Brčko distrikta BiH* u kojem se navodi da se Arhivu može predati kompletna arhivska građa koja je nastala sve do proglašenja Distrikta.

Primopredaja arhivske građe	Godina primopredaje	Opis arhivske građe	Podaci o vremenskom periodu	Ukupna količina	Stanje građe	Arhivska knjiga
V faza	15. III 2019. godine.	Građa organa uprave opštine Brčko	1986-1992.	153 dužnih metara	Registraturski sredeno stanje	upisano
		Građa tri bivše ratne opštine	1992-2000.			nije upisana
		Građa Imovinskopravne službe Opštine Brčko	1945-1992.			upisana
		Građa bivšeg SIZ-a za komunalnu djelatnost Opštine Brčko	1968-1992.			upisana

Na taj način predata je kompletna arhivska građa nastala radom organa upravljanja Opštine Brčko sve do 2000. godine koja uključuje i građu tri bivše ratne opštine. Primopredaja arhivske građe u 2019. godini rezultat je decenijskog udruženog rada arhivara Skupštine Opštine Brčko, tj. Vlade Brčko distrikta BiH sa jedne i arhivista nadležnih arhiva s druge strane. Napor da se ova dragocjena građa zaštititi i sačuva, a potom i da se primopredajom kompletira, omogućio je i početak rada na njenom sređivanju i dostupnosti za naučnoistraživačke svrhe i dalje korišćenje. Sama primopredaja je medijski prapraćena pa se šira javnost na konferenciji za štampu upoznala sa detaljima primopredaje, na koji način ona može da se koristi u naučnoistraživačke, kulturne, publicističke, službene i druge društvene svrhe, kao i za zadovoljavanje potreba pravnih i fizičkih lica u rješavanju njihovih ustavnih i zakonskih prava.

Treći ovogodišnji stručni nadzor Službe za arhiv kod imaoca i stvaraoca registraturske građe Vlade Brčko distrikta BiH obavljen je 9. VIII 2019. godine, a Zapisnikom⁵⁰ je konstatovano sljedeće: Registraturski materijal i arhivska građa Vlade Brčko distrikta BiH čuva se na sljedećoj lokaciji i pod uslovima u prizemlju zgrade Arhiva, u namjenskoj

⁴⁹ Član 22. Vođenje evidencije u obliku elektronskog zapisa. Stav 1 – Evidencije predviđene ovom metodologijom mogu se voditi i u obliku elektronskog zapisa. Stav 2 – Podaci za evidencije predviđene ovom metodologijom mogu se dostaviti u elektronskom obliku na način da se: a) dostave u formatu za razmjenu podataka koji utvrdi Služba za arhiv; b) neposredno unesu u evidenciju ukoliko je dozvoljen pristup odgovarajućim funkcijama informativnog sistema Službe za arhiv. Stav 3 – Evidencije predviđene ovom metodologijom čuvaju se trajno. (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, br. 48/12)

⁵⁰ Arhiv Brčko distrikta BiH, dosije registrature Vlade Brčko distrikta BiH, *Zapisnik o izvršenom redovnom pregledu uređenosti arhivskog poslovanja kod imaoca i stvaraoca registraturske građe*, broj predmeta: 47-000212/17, broj akta: 10-1024ZJ-006/19, od 9. VIII 2019. godine,

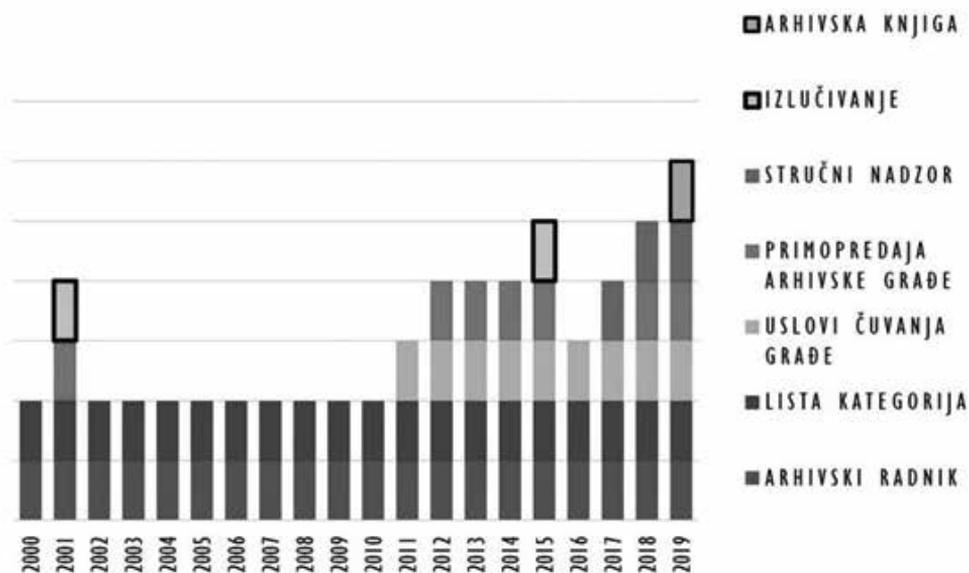

Arhiva Vlade Brčko distrikta BiH

do 2017, u ukupnoj dužini od oko 200 metara, kao i dokumentacija matične kancelarije Vlade Brčko distrikta BiH u rasponu godina 1945. do 2016, u ukupnoj dužini od 35 metara, ali operativno je neophodna u redovnom poslovanju ovih odjeljenja Vlade Brčko distrikta BiH.

prostoriji za čuvanje građe. Depo je zaštićen od neovlaštenog pristupa, snabdjeven opremom za odlaganje građe (pokretni arhivski regali na šinama), primjereno vrsti i obliku građe. Građa je složena po vrsti dokumentacije, uredno evidentirana, hronološki poredana, u ukupnoj dužini oko 3.000 metara. Prostorije su suve i prozirne, zaštićene od sunčeve svjetlosti. Redovno se obavljaju dezinfekcija, dezinskcija i deratizacija arhivskog depoa.

Evidentirano je i postojanje građe starije od 30 godina. Od ukupne građe, 235 dužnih metara je građa koja je starija od 30 godina, a odnosi se na Pododjeljenje za katastarske knjige u rasponu godina od 1895.

Grafički prikaz stručnog nadzora nad Vladom Brčko distrikta BiH

Zaključak

Generacije arhivskih radnika, po izuzetno nepovoljnim okolnostima i uslovima, naporno su radile kako bi se arhivska građa Opštine Brčko, a zatim i Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine zaštitila, sačuvala i preuzela. Arhivska građa vjerodostojno prikazuje dešavanja i promjene u Brčko distriktu BiH, a kao takva, tj. unikatna, od izuzetnog je značaja.

Uprkos naporima stručnih lica nadležnih arhiva da sačuvaju arhivsku građu i registraturski materijal na ovom području, nameće se zaključak da uređenost arhivskog poslovanja kod imaoaca i stvaraoca arhivske građe prvenstveno zavisi od odgovornog i stručnog arhivskog radnika zaduženog za vođenje arhivskih i kancelarijskih poslova u registraturi. Upravo je nedosljednost zaposlenog stručnog arhivara u registraturi uticala na nemar i stradanje građe u predratnom periodu. Svakako u slučaju Brčkog, beznadežnosti situacije doprinijela su ratna dejstva i dala svoju konačnu, crnu notu. Poslijeratni period samo je produbio ovu dekadenciju.

Krajem devedesetih godina, nakon ratnih dejstava, uz velike napore pokrenuta je inicijativa za zaštitu arhivske građe na teritoriji Brčkog, ali se ona zbog haotičnosti unutrašnjih i spoljnih neriješenih političkih okolnosti nije mogla realizovati. Takođe, administrativna podjela Brčkog je doprinijela ovome, pa su stručna lica nadležnih arhiva insistirala na usvajanju novih Lista kategorija registraturskog materijala sa rokovima čuvanja, iako je postojanje starih moglo pomoći novim administracijama pri izradi njihovih arhivističkih, zakonskih akata.

Kako se navodi u Elaboratu za osnivanje Arhiva *zaštita arhivske građe nije lično pitanje jedne sredine, a još manje politike i ličnosti, već imperativ utvrde međunarodnim konvencijama koje je prihvatila i Bosna i Hercegovina*.⁵¹

Proglašenje Distrikta i usvajanje *Zakona o arhivskoj djelatnosti Brčko distrikta BiH* doprinijeli su normalizaciji stanja i doveli, deceniju poslije, do osnivanja Arhiva Brčko distrikta BiH. Ovim je okončana stagnacija i otvoren put neophodnom razvoju arhivske djelatnosti na području distrikta. Međutim, konstantna prisutnost odgovornog i stručnog arhivskog radnika na poslovima arhivara u registraturi Vlade Brčko distrikta BiH najviše je uticala da se, i bez stručnog nadzora nadležnog arhiva, arhivska građa zaštiti i sačuva.

Odlukom Vlade Brčko distrikta BiH, dvije godine po uspostavljanju Distrikta, da se ovlaste četiri zaposlena za rukovanje arhivskom građom i registraturskim materijalom, ukazuje na ozbiljnost organa uprave koja je na vrijeme prepoznala značaj preventivne zaštite registraturske građe i učinila neophodne korake u tom pravcu. Svi zaposleni pododjeljenja Službe za pisarnicu i zajedničke poslove Vlade Brčko distrikta BiH (arhiva Vlade Brčko distrikta BiH), u skladu sa Organizacionim planom Odjeljenja za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH⁵², moraju imati položen arhivistički ispit u skladu s odredbama Zakona o arhivskoj djelatnosti.

Međutim, kao najznačajnijem stvaraocu registraturske građe na teritoriji Brčko distrikta BiH, koji zapošljava dvije hiljade radnika, postavlja se pitanje edukacije

⁵¹ Elaborat za osnivanje Arhiva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj: 0-05-052-655/01, Brčko. XI 2001, 9.

⁵² Organizacioni plan Odjela za javni registar Vlade Brčko distrikta BiH, broj: 05-000891/16 od 21. XI 2016. godine, Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine.

zaposlenih u njihovom svakodnevnom radu - obavljanju kancelarijskih i arhivskih poslova. Činjenica je da zaposleni Vlade Brčko distrikta po zasnivanju radnog odnosa i obaveznog polaganja ispita za rad u organima uprave Brčko distrikta BiH⁵³, koji uključuje i polaganje usmenog ispita iz predmeta Kancelarijsko poslovanje, nemaju dalje kontinuirano obrazovanje u ovoj oblasti, pa teoretsko znanje poslije ispita često ostaje samo „na papiru”. Važnost učestale i dobre saradnje između arhivara Vlade Brčko distrikta BiH i nadležnog arhiva se pokazala uspješnom, ali u istoj mjeri je bitna i komunikacija između arhivara Vlade i zaposlenih u Vladi Brčko distrikta BiH, kako bi isti mogli samostalno sprovesti odgovorne i tačne procese u vezi sa kancelarijskim i arhivskim poslovanjem. Načini edukacije mogu biti različiti (kroz savjetovanja, seminare kao i druge vidove stručnih i naučnih sadržaja, kao što su predavanja, okrugli stolovi i praktične prezentacije, ali i kroz saradnju arhivara Vlade Distrikta i arhivista Arhiva Brčko distrikta BiH). Na ovaj način se, permanentnom edukacijom, stepen svijesti o značaju arhivske građe podiže kod svakog zaposlenog koji stvara građu, a to umnogome može olakšati dalji rad arhivara Brčko distrikta BiH.

Suočen sa istom problematikom čuvanja i zaštite arhivske građe i registratorskog materijala kod imaoaca i stvaraoaca arhivske građe i registratorskog materijala, problematikom aktuelnom više od 50 godina, Arhivu Brčko distrikta BiH postavljaju se jasna pitanja i dodjeljuju odgovornosti sa ciljem održavanja kvalitetne primarne zaštite van Arhiva, kroz metodu redovnih pregleda registratura s ciljem davanja savjetodavne pomoći i, što je još značajnije, rada na edukaciji arhivara kod imaoaca i stvaraoaca arhivske građe.

REZIME

Uspostavom stručnog nadzora nad Skupštinom opštinom Brčko započet je višedecenijski proces zaštite registraturne građe u nastajanju na teritoriji ove opštine u Bosni i Hercegovini. Pored nadležne arhivske ustanove, koja je proces razvoja arhivske djelatnosti započela 1968. godine uspostavom stručnog nadzora, ključnu ulogu u preventivnoj zaštiti odigrali su, u najvećoj mjeri, arhivari zaposleni u Skupštini opštini Brčko. Opstanak ove registraturne građe, tokom ratnog konflikta 1992-1995. i poslijeratnog perioda 1995-2000. godine, bila je isključivo u rukama pojedinaca – arhivara i sreće. Tako je Opština Brčko u poslijeratnom periodu bila pod nadzorom dvije bosanskohercegovačke arhivske ustanove, da bi od 2000. godine, uspostavom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, ostala bez ijedne.

Do formiranja Arhiva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 2011. godine, arhivari novoformiranog organa uprave, pravnog sljedbenika Opštine Brčko, Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, uspješno su sačuvali naslijeđenu građu, kao i preostali dio ratne građe kojoj je prijetila velika opasnost od uništenja i na taj način omogućili da cjelokupna građa Opštine Brčko bude uskladištena u depo Arhiva Brčko distrikta BiH. Kao rezultat njihovog rada, stručnosti i požrtvovanosti, uspješno je ostvaren krajnji cilj svakog stručnog nadzora (primopredaja arhivske građe, obavljena 2019. godine), kada je nadležna arhivska ustanova preuzela kompletnu arhivsku građu Skupštine opštine Brčko i tako omogućila početak rada na njenoj stručnoj i naučnoj dostupnosti široj brčanskoj javnosti.

⁵³ Ispit se polaže po Programu ispita za rad u organima uprave Brčko distrikta BiH, broj: 01-014-001790/07 od 25. I 2007. godine.

Tamara Vijoglavin Mančić

**Survey of the Competent Supervision over
Protection of Registry Materials in the Making of the Assembly
of the Brčko District/Brčko District
Government of Bosnia and Herzegovina
from its Establishment until Today**

Summary

By establishing the competent supervision over the Assembly of the Brčko District, a decades-long process of protection of registry materials in creation on the territory of this district in Bosnia and Herzegovina has started. Beside the competent archival institution that started the process of development of archival service in 1986, by establishing competent supervision, a key role in preventive protection had, for the most part, the archivists employed at the Assembly of the Brčko District Government. The survival of these registry materials during the conflict 1992 – 1995, and during the postwar period 1995 – 2000, was exclusively in the hands of the individuals – the archivists, and the luck. Thus and so during the postwar period the Assembly of the Brčko District was under supervision of two Bosnian and Herzegovian archival institution, and from the year 2000 after the establishment of the Brčko District Government of Bosnia and Herzegovina, it lost both of them.

Until the establishment of the Archive of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina in 2011, the archivists of the newly established government authority, legal successor of the Brčko District Government of Bosnia and Herzegovina, successfully preserved inherited archival materials, so as the remaining part of the war materials that was threatened of destruction, and in that way enabled for the entire archival materials of the Brčko District to be stored in the depot of the Archive of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina. As a result of their work, their expertise and sacrificing, the end goal of any competent supervision was successfully achieved, acquisition of archival material that was done in 2019 when competent archival institution took over complete archival material of the Assembly of the Brčko District and thus enabled the beginning of work on its expert and scientific availability to Brčko's broader public.